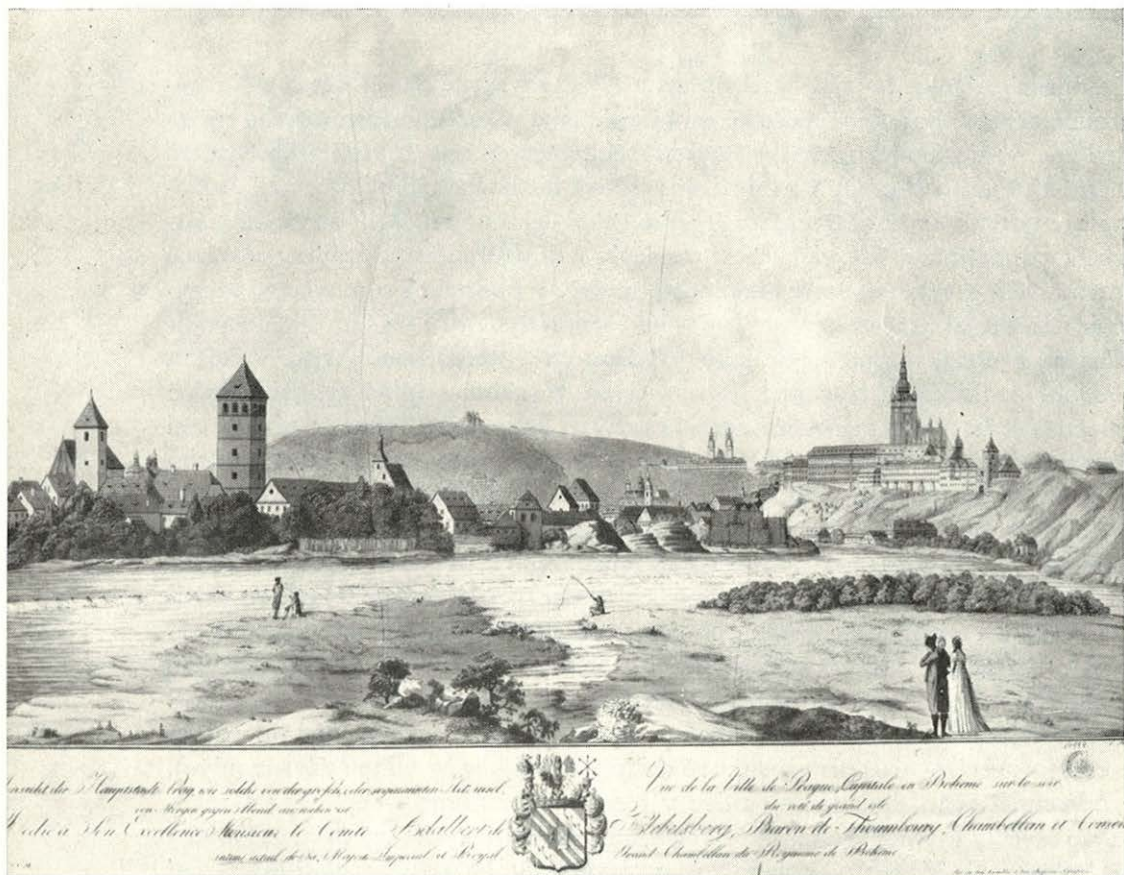

Výhledová zástavba Švermova mostu

Je obecně známo, že jako Malá Strana a Hradčany, také Staré Město mělo původně neméně hodnotné městské panoráma. Jako u každého historického města byl zde zdůrazněn jeho střed, s koncentrací veřejných staveb při Staroměstském náměstí, kdežto směrem k nábreží se výšková hladina zástavby postupně snižovala, a tato okolnost znamenala výtvarně velmi účinnou gradaci v utváření městského panorámatu. Vlastní nábreží zůstávalo v důsledku častých záplav převážně nezastavěné a výjimku tvořily jednotlivé mlýny. V podstatě v tomto stavu zachycuje nábreží také Antonín Langweil roku 1830. Když Zítek řešil umístění Rudolfiny na nábreží, počítal s ním jako solitérou uprostřed zeleně. Avšak v dalším období docházelo k postupné jeho zástavbě se snahou o plné využití volných ploch, s nadsazeným měřítkem, než jaké udávala budova Rudolfiny. A tak zvýšení niveau nábreží, a hlavně nadměrné měřítko veřejných novostaveb silně narušilo historické panoráma Starého Města. Narušilo, ale nezničilo, pouze omezilo především na pohledy z Letenské pláně. Jestliže u určitých částí staroměstského nábreží stojíme před nutností částečné korekce stávajícího stavu, pak na novoměstské straně Švermova mostu je nutno architektonické vyřešení předmostí nově vytvořit. Ryti-
na Filipa a Františka Hegerů z počátku 19. století ukazuje tehdejší drobnou zástavbu této části Prahy s dominantním uplatněním Novomlýnské vodárenské věže a kostela sv. Klimenta v původní podobě před puristickou úpravou z let 1894—95. Při kostele se zachovalo z původní zástavby několik historických objektů, z nichž vedle kostela jsou další tři památkově chráněny — domy čp. 1239 (Vávrův mlýn), vodárenská věž a čp. 1244 — a dva v památkovém zájmu — čp. 1234 a 1238. Tyto objekty vytvářejí historický okrsek, mikrorajon, jakých se nachází na Novém Městě několik. V 19. stol. a na zač. 20. stol. vznikla v bloku při nynější Revoluční

ulici necitlivá zástavba činžovních domů (čp. 1502, 1402, 1247, 1546, 1246, 1522 a 1245), která svými dvorními křídly i odkrytými štíty do nábreží nevhodně konkurovala historickým dominantám. Celkový stav novoměstského předmostí Švermova mostu svědčí o tom, že tuto část nábreží je třeba architektonicky dotvořit, zatímco staroměstská strana je po výstavbě Fantovy budovy ministerstva a Fragnerovy stavby s kavárnou Vltava stavebně ukončena.

Jedním z úkolů, který řešil Program přestavby centrální oblasti Prahy, bylo vhodné umístění mezinárodního hotelu. Současný stav lůžkových kapacit hotelů je v Praze kriticky nedostatečný a také stávající zařízení jsou zastaralá a provozně nevyhovující. Tato situace se má řešit jednak rekonstrukcí vhodných historických

Pobřeží Starého Města a okolí Klimentského kostela na zač. 19. století podle rytiny Filipa a Františka Hegerů. Snímek: Jitka Janatková.

objektů v působivém prostředí, jednak výstavbou nových hotelů; z toho jeden hotel se již staví — Parkhotel Letná s 398 lůžky, další dva jsou ve stavu projektové přípravy — na Invalidovně v Karlíně s předpokládanou kapacitou 512 lůžek a na pankráckém předmostí Nuselského mostu se 478 lůžky. Velmi závažnou otázkou je vyhledat vhodné umístění mezinárodního hotelu v organismu města. Vzhledem k jeho vysoké společenské funkci bylo rozhodnuto umístit jej na nábreží a záměr byl sledován v několika variantách řešení — na předmostí Čechova, Švermova, Hlávkova mostu a na Smetanově nábreží. Vyhodnocení těchto variant vyznělo ve prospěch předmostí Čechova mostu, avšak s tím závěrem, že v daném místě lze počítat s poloviční kapacitou, než s jakou se uvažovalo. Umístění hotelu na Sme-

*Předmostí Švermova mostu a dominanty Starého Města z Letné. Snímek:
K. Kibic*

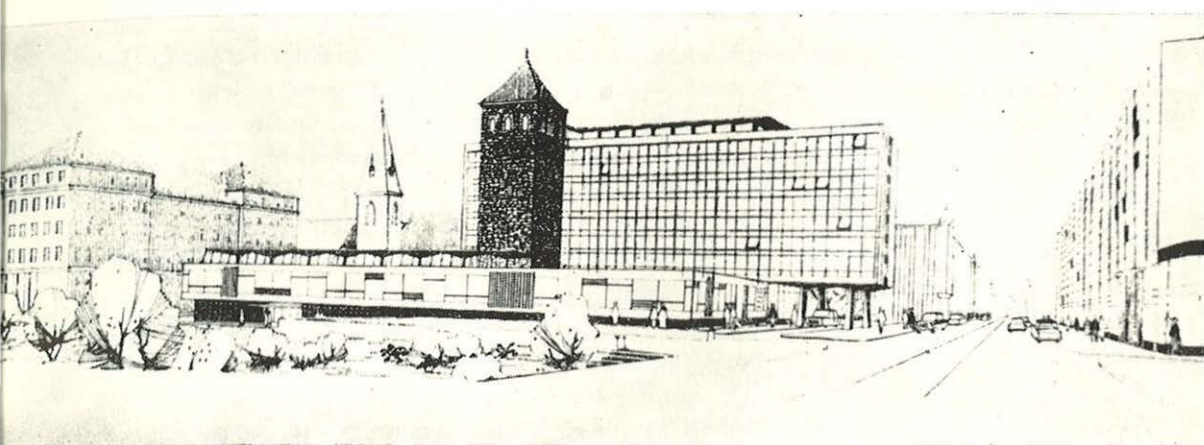

tanově nábreží by sice bylo společensky účinnější, ale naráží na nevyřešené dopravní otázky a další aspekty, umístění na předmostí Hlávkova mostu bylo hodnoceno jako závadné vzhledem k větší vzdálenosti od těžiště cizineckého ruchu a opět s některými nejasnostmi perspektivního rozvoje Holešovic. A tak bylo doporučeno umístění mezinárodního hotelu na předmostí Švermova mostu a třem projekčním ústavům zadáno vypracování objemových studií. V současné době byla také vypsána soutěž na vyřešení toho závažného úkolu.

Z hlediska památkové péče je možné vítat snahu výtvarně vyřešit nároží Revoluční ulice velkorysým způsobem při asanaci činžovních domů z doby kolem r. 1900, zároveň však je třeba upozornit na nutnost plného respektování památkových objektů, především kostela sv. Klimenta, vodárenské věže a objektu čp. 1239, Vávrova mlýna. Při této příležitosti zdůrazňujeme památkovou hodnotu Vávrova mlýna, jehož skromná, ale půvabná vnější architektura skrývá velice

*Současný stav zástavby na předmostí Švermova mostu.
Snímek: K. Kibic*

*Studie na mezinárodní hotel a zástavbu předmostí
Švermova mostu (J. Hromas — V. Sýkora). Sní-
mek: K. Kibic*

cennou dispozici, v přízemí jako pozdě renesanční trojtrakt se střední chodbou, sklenutý vesměs křížovými klenbami, patro pak upravené v 1. polovině 19. st. s velmi hodnotnými nástěnnými malbami významného českého malíře Josefa Navrátila z r. 1847. I. patro tohoto domu představuje zřejmě jedny z nejcennějších interiérů měšťanského domu z období biedermaieru v Praze. Další hodnotou, jež musí být plně respektována, je panorámatické uplatnění obou věžových dominant tohoto areálu, tj. věže kostela sv. Klimenta a vodárenské věže, jako součástí celkového panorámatu Starého Města, i když v nové skladbě. Po zřízení Bruselské restaurace obdivují toto panoráma tisíce jejích návštěvníků, stejně jako další obyvatelé, využívající k rekreaci sadů na Letenské stráni. Je proto nepřijatelné řešení, jež by obezdilo nábreží souvislou výškovou stavbou, stejně jako její umístění mezi kostel sv. Klimenta a vodárenskou věž s rozdělením nynějšího pohledově účinného společného uplatnění obou dominant do nábreží a do interiéru bloku. Je samozřejmé, že pohledové využití a začlenění památkových objektů při mezinárodním hotelu je situačně velmi výhodné, protože většina cizinců k nám přijíždí právě ze zájmu o naše památky; byla by tedy s tím v rozporu případná snaha o jejich nevhodné podřízení záměru. Výška nové zástavby musí být dobře uvážena a je třeba ji posuzovat zároveň se vzdáleností od nábreží — výška shodná s římsou kavárny Vltava by byla vhodná pouze u situace analogické, tj. u kolmého křídla k nábreží, končícího přibližně v místech kavárny Vltava. U budovy okresní nemocenské pojišťovny od arch. B. Hypšmana a Fr. Roitha z l. 1926—27 se počítá s do-
stavbou předpokládaného traktu.

Z takto nastíněné situace vycházejí zásady památkové péče při vypsané soutěži. Při úkolu je třeba přednostně vycházet z optimálního objemového řešení zástavby předmostí a jemu podřídít stavební program. Památkově chráněné objekty kostela, vodárenské věže a Vávrova mlýna musí být plně respektovány nejen jako solitéry, ale i v jejich urbanistické skladbě. Ostatní objekty, tj. čp. 1234, 1238 a 1244 není třeba respektovat za podmínky, že se prokáže nutnost odstranění z důvodů dispozičních a ztráta vyrovná přesvědčivým architektonickým řešením. Obě věžové dominanty areálu tvoří součást historického panorámatu Starého Města, s výrazným uplatněním pohledů z Letenské stráně, nábřeží a mostu, a proto je nutné toto pohledové uplatnění při řešení zachovat. U Vávrova mlýna je možné uvažovat s jeho napojením na mezinárodní hotel při zachování jeho dispozice, architektonického vzhledu a izolované polohy, s možností přístavby ze strany nynějšího čp. 1238. Prostředí při kostele sv. Klimenta nesmí být řešeno pouze jako prostor pro hospodářský provoz (přísun potravin, prádla, garážování, parkoviště).

Vyřešení předmostí Švermova mostu je jistě obtížným úkolem, jak prokazuje vypsaná soutěž. Je však zároveň jisté, že jeho úspěšné zvládnutí by obohatilo střed Prahy o nový architektonický soubor.